

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 21 grudnia 1991 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym.

Na podstawie art. 204 § 1 i 3 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. W § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 1990 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym (Dz. U. Nr 85, poz. 500) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zakłady pracy, opierając się na wykazie prac, o którym mowa w § 1, określają, w porozumieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi, a w przypadku ich braku

— z innymi przedstawicielstwami pracowników, wykazy stanowisk pracy i rodzaje prac wzbronionych młodocianym oraz wykazy stanowisk pracy i prac dozwolonych w celu odbycia przygotowania zawodowego.”

2. W załączniku do rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, wprowadza się następujące zmiany:

1) w dziale I:

a) w ust. 1 w pkt 2 dotychczasową tabelę zastępuje się tabelą:

Wiek	Dziewczęta					Chłopcy				
	dorywczo na min.		na 6 godz.		W	dorywczo na min.		na 6 godz.		W
	kJ	kcal	kJ	kcal		kJ	kcal	kJ	kcal	
do ukończenia 16 roku życia	9,2	2,2	1800	430	84	11,3	2,7	2600	620	120
od 16 do ukończenia 18 roku życia	10,5	2,5	2300	550	107	12,6	3,0	3030	720	140

Uwaga: Wartości wydatku energetycznego na minutę dotyczą tylko wysiłków krótkotrwałych.

b) w ust. 2:

— pkt 2 i 4 otrzymują brzmienie:

„2) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych

przy ręcznej obsłudze dźwigni, korb i kół sterowniczych, przy której niezbędna jest siła przekraczająca następujące wartości:

Wiek	Przy obciążeniu jednostkowym (w N) przeciętnie do 4 × na godzinę w czasie zmiany roboczej	
	dziewczęta	chłopcy
do ukończenia 16 roku życia	60	100
od 16 do ukończenia 18 roku życia	100	150
	Przy powtarzalnym obciążeniu	
do ukończenia 16 roku życia	30	40
od 16 do ukończenia 18 roku życia	40	60

Uwaga: 1 N = ok. 0,1 kG²;

„4) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych przy ręcznym dźwiganiu i przenoszeniu na odległość powyżej 25 m ciężarów o masie przekraczającej następujące wartości:

Wiek	Przy obciążeniu jednostkowym (w kg) przeciętnie do 4 × na godzinę w czasie zmiany roboczej	
	dziewczęta	chłopcy
do ukończenia 16 roku życia	10	15
od 16 do ukończenia 18 roku życia	20	25
	Przy powtarzalnym obciążeniu	
do ukończenia 16 roku życia	5	8
od 16 do ukończenia 18 roku życia	8	12 ²

— dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5. Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych przy ręcznym przenoszeniu pod górę, tj. po pochylniach i schodach, których wysokość przekracza 5 m, a kąt nachylenia — 30°, ciężarów o masie przekraczającej następujące wartości:

Wiek	Przy obciążeniu jednostkowym (w kg) przeciętnie do 4 × na godzinę w czasie zmiany roboczej	
	dziewczęta	chłopcy
do ukończenia 16 roku życia	5	8
od 16 do ukończenia 18 roku życia	10	15
	Przy powtarzalnym obciążeniu	
do ukończenia 16 roku życia	3	5
od 16 do ukończenia 18 roku życia	5	8

- c) w ust. 3 w pkt 2 po wyrazie „przewożenie” dodaje się wyrazy „na odległość do 50 m”,
- d) w ust. 4 w pkt 2 po wyrazie „przewożenie” dodaje się wyrazy „na odległość do 100 m”,
- e) w ust. 5 w pkt 2 po wyrazie „przewożenie” dodaje się wyrazy „na odległość do 150 m”,
- f) w ust. 6 w pkt 2 po wyrazie „przewożenie” dodaje się wyrazy „na odległość do 200 m”,

2) w dziale II:

a) w ust. 1:

— pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych w pomieszczeniu pracy, gdzie temperatura przekracza 30°C, a wilgotność powietrza przekracza 65%, a także w warunkach bezpośredniego oddziaływania otwartego źródła promieniowania, w tym w szczególności obsługa suszarni, spiekanie i prażenie rud, walcowanie, wytapianie, rozlewanie i odlewanie metali lub ich stopów, naprawa pieców hutniczych, obsługa pieców do termicznej obróbki cieplnej, w hutach szkła i przetwórnich szkła — obsługa pieców do wytapiania i odprężania, naprawa pieców szklarskich, formowanie szkła oraz wszelkie prace na pomostach czynnych pieców do wytapiania szkła, prace przy wypalaniu dołomitu i wapna, gotowanie asfaltu i prace z gorącym asfaltem, bezpośrednia obsługa pieców piekarniczych, prace przy gotowaniu karmelu w kociołkach.

2) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w zakresie potrzebnym do nauki zawodu, do 3 godzin na dobę, w mikroklimacie gorącym do wartości 26°C wskaźnika obciążenia termicznego WBGT, pod warunkiem zachowania norm wydatku energetycznego określonych w dz. I ust. 1 pkt 2 oraz zapewnienia młodocianym na stanowiskach pracy dostatecznej ilości odpowiednich napojów i dziesięciominutowych przerw po każdych pięćdziesięciu minutach pracy. Zezwolenie dotyczy nauki w następujących zawodach:

a) hutnika wielkopieczownika, stalownika, walcownika i operatora urządzeń metalurgicznych — **chłopców** w wieku powyżej 16 lat — w hutach żelaza i stali pod następującymi warunkami:

- szkolenie praktyczne powinno polegać na stopniowym wprowadzaniu młodocianego w działalność w danym zawodzie pod kierunkiem wyznaczonego instruktora, poczynając od obserwacji procesów produkcyjnych, poprzez wstępne ćwiczenia na stanowiskach szkoleniowych i prace pomocnicze przy obsłudze stanowisk roboczych wyznaczonych programem nauczania,
- zapewnienia na stanowiskach pełnej obsady pracowników,
- wyłączenia, w odniesieniu do młodocianych, prac normowanych i akordowych,
- ograniczenia czasu zajęć młodocianych na odcinkach wielkich pieców, w wydziałach stalowni i na wydziałach walcowni do 2 godzin na dobę,
- wyłączenia praktycznej nauki zawodu młodocianych w spiekalniach, w hali

namiarowej i gardzieli wielkich pieców w halach odlewniczych i lejniczych, przy mieszalnikach w stalowniach oraz walcowniach blach, rur i drutu,

- b) hutnika szkła — chłopców w wieku powyżej 17 lat — z wyłączeniem wydmuchiwania ustnego,
- c) ceramika — chłopców w wieku powyżej 16 lat,
- d) piekarza — w wieku powyżej 16 lat — przy bezpośredniej obsłudze pieców piekarniczych w zakładach zmechanizowanych,
- e) cukiernika, karmelarza i czekoladziarza — w wieku powyżej 17 lat — przy produkcji wyrobów czekoladowych i z mas karmelowych”,

— pkt 3 skreśla się,

b) w ust. 2:

— w pkt 1 skreśla się wyrazy „lub prędkości ruchu powietrza przekraczającej 0,5 m/s”;

— pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w wieku powyżej 16 lat, w zakresie potrzebnym do przygotowania zawodowego, w mikroklimacie zimnym, z wyłączeniem prac w chłodniach i zamrażalnicach, pod następującymi warunkami:

— wyposażenia młodocianych w odzież o odpowiedniej ciepłochronności zgodnej z wymaganiami Polskiej Normy,

— zapewnienia na stanowiskach pracy gorących napojów,

— przestrzegania, aby wydatek energetyczny nie przekraczał norm określonych w dz. I ust. 1 pkt 2, oraz ograniczenia do 3 godzin na dobę czasu pracy młodocianych w pomieszczeniach z temperaturą niższą niż 10°C”,

— dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) W przypadku gdy zaistnieje konieczność wykonywania pracy bez zastosowania rękawic ochronnych, dozwolone jest zatrudnianie młodocianych, o których mowa w pkt 2, w warunkach do wartości 800 kcal/m²·h wskaźnika siły chłodzącej WCl określonego przepisami w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.”,

3) w dziale IV w ust. 1:

a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w czasie nauki zawodu w środowisku pracy, w którym wartości parametrów hałasu są większe od wartości podanych w pkt 1 do 4, pod warunkiem ograniczenia czasu ekspozycji na hałas zgodnie:

— ze wzorem:

$$t_{dop} = \frac{480}{10^{0,1(L_m - L_d)}}$$

w którym:

L_m — wyznaczony pomiarowo równoważny poziom dźwięku A lub średni poziom ciśnienia akustycznego w paśmie częstotliwości według pkt 1 i 2,

L_d — dopuszczalny równoważny poziom dźwięku A lub dopuszczalny poziom

ciśnienia akustycznego w paśmie częstotliwości według pkt 3 i 4;

— lub z tabelą:

Przekroczenie wartości równoważnego dźwięku A według pkt 1 i 2 lub poziomu ciśnienia akustycznego w paśmie częstotliwości według pkt 3 i 4 (w dB)	Dopuszczalny czas ekspozycji na hałas t (w min. na dobę)
1	382
2	303
3	240
4	191
5	152
6	120
7	96
8	76
9	60
10	48
11	38
12	30
13	24
14	19
15	15
16	12
17	10
18	8
19	6
20	5

Uwaga: Maksymalny chwilowy poziom dźwięku A nie może przekraczać 115 dB, a maksymalne chwilowe poziomy ciśnienia akustycznego w pasmach częstotliwości nie mogą przekraczać wartości ustalonych z powyższego wzoru dla t=5 min.”;

b) dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w czasie nauki zawodu w środowisku pracy, w którym wartości parametrów hałasu przekraczają wartości dopuszczalne, określone w pkt 1 i 2, i nie ma możliwości ich zmniejszenia środkami technicznymi i organizacyjnymi, pod warunkiem stosowania ochronników słuchu zmniejszających wartości równoważnego poziomu dźwięku A dochodzącego do uszu — do wartości dopuszczalnych.”;

4) w dziale V:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Promieniowanie jonizujące:

1) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych przy pracach, przy których istnieje ryzyko narażenia na promieniowanie jonizujące powyżej tła naturalnego, z wyjątkiem przypadku określonego w pkt 2.

2) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w wieku powyżej 16 lat przy pracach niezbędnych do przygotowania zawodowego, z zachowaniem warunków, w których dawka graniczna w ciągu kolejnych 12 miesięcy nie przekroczy:

a) 1 mSv (0,1 rema) dla całego ciała, wyrażona efektywnym równoważnikiem dawki,

oraz

b) 15 mSv (1,5 rema) dla soczewek oczu, wyrażona równoważnikiem dawki,

c) 50 mSv (5 remów) dla innych tkanek lub narządów oraz skóry, wyrażona równoważnikiem dawki z zachowaniem 1 mSv

(0,1 rema) dla całego ciała, wyrażona efektywnym równoważnikiem dawki.”;

- b) w ust. 5 w pkt 2:
- w lit. a) po wyrazach „3 godzin na dobę” dodaje się wyrazy „w granicach do 60 godzin w całym okresie szkolenia zawodowego”;
 - w lit. c) wyraz „młotów” zastępuje się wyrazem „młotków”;
- 5) w dziale VI ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Prace w kamieniołomach i kopalniach odkrywkowych.
- 1) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych w kamieniołomach i kopalniach odkrywkowych oraz przy wydobywaniu i przerobie siarki, z zastrzeżeniem, o którym mowa w pkt 2.
 - 2) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych chłopców w wieku powyżej 16 lat w kamieniołomach i kopalniach odkrywkowych w zakresie potrzebnym do przygotowania zawodowego w zawodach: górnika, operatora, mechanika, ślusarza i elektromontera maszyn i urządzeń górniczych oraz montera układów elektronicznych i automatyki przemysłowej — w granicach do 4 godzin dziennie oraz z zachowaniem warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 4—7.”;
- 6) w dziale VIII:
- a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w kontakcie z czynnikami zaliczanymi do alergenów, pod warunkiem uzyskania specjalistycznej opinii lekarskiej o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kontaktu z alergenami.”;
- b) skreśla się pkt 3;
- 7) w dziale IX dodaje się pkt 7 w brzmieniu:
- „7) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w kontakcie z czynnikami zaliczanymi do alergenów, o których mowa w pkt 3 lit. b) i pkt 5 lit. b), pod warunkiem uzyskania specjalistycznej opinii lekarskiej o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kontaktu z alergenami.”;
- 8) w dziale X:
- a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1) Rakotwórcze czynniki chemiczne:
- a) substancje i preparaty:
1. 4-aminodwufenyl,
 2. arsen i związki arsenu,
 3. azbest (aktynolit, amozyt, antofilit, chryzotyl, krokidolit, tremolit),
 4. benzen,
 5. benzydyna,
 6. bis-chlorometylowy eter i chlorodwumetylowy eter (techniczny),
 7. chromu sześciowartościowego związku,
 8. iperyt (2,2'-dwuchlorodwumetylowy siarczek),
 9. 2-naftyloamina,
 10. nikiel i związki niklu (głównie występujące w procesie rafinacji niklu),
 11. oleje łupkowe,
 12. oleje mineralne nie rafinowane lub słabo rafinowane,
 13. paki węglowe,
 14. radon i produkty jego rozpadu,
 15. sadze kominowe powstające w procesach niecałkowitego spalania węgla, paliw i innych materiałów organicznych
 16. smoły węglowe,
 17. talk zawierający włókna azbestopodobne,
 18. winylu chlorek,
- b) procesy przemysłowe, w których występują substancje i preparaty rakotwórcze:
1. aluminium produkcja,
 2. auraminy produkcja,
 3. fuksyny (magenta) produkcja,
 4. gumy produkcja,
 5. izopropylowego alkoholu produkcja metodą mocnych kwasów,
 6. koksu produkcja,
 7. mebli produkcja i naprawa przy stosowaniu preparatów zawierających związki rakotwórcze,
 8. obuwia produkcja i naprawa przy stosowaniu preparatów zawierających związki rakotwórcze,
 9. podziemne kopalnictwo związane z narażeniem na radon,
 10. węgla gazyfikacja,
 11. żelaza i stali odlewnictwo przy stosowaniu preparatów zawierających związki rakotwórcze.
- 2) Substancje, preparaty i procesy przemysłowe o prawdopodobnym działaniu rakotwórczym:
- a) substancje i preparaty:
1. akrylonitryl,
 2. benz(a)antracen,
 3. benzo(a)piren,
 4. benzydynamowe barwniki,
 5. beryl i związki berylu,
 6. cytostatyki: adriamycyna (doksorubicyna); azacytydyna; chlornafazylna [N,N-bis(2-chloroetylo)-2-naftyloamina]; myleran; chlorambucyl; lomustyna [1-(2-chloroetylo)-3-cykloheksyl-1-nitrozomocznik], CCNU; chlorozotocyna; cysplatyna; cyklofosfamid; melfalan; karmustyna (bis-chloroetylo-nitrozomocznik), BCNU; prokarbazyna; treosulfan; tiotepa; methyl-CCNU [1-(2-chloroetylo)-3-(4-metylocykloheksyl)-1-nitrozomocznik]; nitrogranulogen [N-metylo-bis(2-chloroetylo)amina],
 7. dwufenyle polichlorowane,
 8. dwubenz(a,h)antracen,
 9. dwumetylowy siarczan,
 10. dwumetylokarbamylowy chlorek,
 11. dwumetylowy siarczan,
 12. epichlorohydryna,
 13. etylenu bromek (1,2-dwubromoetan),
 14. etylenu tlenek,
 15. N-etylo-N-nitrozomocznik,
 16. formaldehyd,
 17. kadm i związki kadmu,
 18. krzemionka krystaliczna (dwutlenek krzemu krystaliczny),
 19. 4,4'-metyleno-bis(2-chloroanilina) (MOCA),
 20. N-metylo-N'-nitro-N-nitrozoguanidyna (MNNG),
 21. N-metylo-N-nitrozomocznik,
 22. N-nitrozodwumetyloamina,

23. N-nitrozodwumetyloamina,
 24. propylenu tlenek,
 25. smoły węglowej frakcje destylacyjne lub mieszaniny frakcji (m.in. olej impregnacyjny, kreozoty),
 26. spaliny silnika Diesla,
 27. styrenu tlenek,
 28. tris(2,3-dwubromopropylo)fosforan,
 29. winylu bromek,
- b) procesy przemysłowe:
— rafinacja ropy naftowej”;
- b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych w narażeniu na działanie metali ciężkich i ich związków, np. kadmu, ołowiu i rtęci, a także przy pracach narażających na bezpośredni kontakt z substancjami żrącymi i wybuchowymi oraz truciznami określonymi w odrębnych przepisach.”;
- c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Związki chemiczne zaliczane do najczęstszych alergenów kontaktowych.
- 1) Wzbronione jest młodocianym wykonywanie prac w kontakcie z następującymi związkami chemicznymi powodującymi uczulenia:
 - aldehyd glutarowy,
 - barwniki azowe,
 - bezwodnik kwasu ftalowego,
 - bezwodnik maleinowy,
 - bromek metylu,
 - 1,1-dwuchloroetan,
 - dwunitrochlorobenzen,
 - 4,6-dwunitrokrezol,
 - dwumetyloamina,
 - dwumetylohydrazyna,
 - chrom i jego związki,
 - fenylodwuamina,
 - fenylodhydrazyna,
 - fluorki,
 - formaldehyd,
 - fosfor (trójchlorek fosforu),
 - heksachlorocykloheksan,
 - hydrochinon,
 - hydrazyna,
 - izocyjaniany i dwuizocyjaniany,
 - kwas wodorocyjanowy,
 - nikiel i jego związki,
 - pięciochlorofenol,
 - platyny sole rozpuszczalne,
 - primina,
 - produkty termicznego rozpadu tworzyw sztucznych,
 - rtęć (związki organiczne),
 - sulfanilamid,
 - terpentyna,
 - tlenek etylenu,
 - trójetylenoczteroamina (Tecza, Z-1),
 - utwardzacze,
 - żywice epoksydowe.
 - 2) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w kontakcie z czynnikami zaliczanymi do alergenów, pod warunkiem uzyskania specjalistycznej opinii lekarskiej o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kontaktu z alergenami.”;
- 8) w dziale XII:
- a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych przy pracach, podczas których są narażeni na zwiększone niebezpieczeństwo urazów, w tym w szczególności przy pracach związanych z:
 - a) obsługą młotów mechanicznych, pras, wałców, nożyc, krajalnic, szarpaczy oraz napędów i przystawek przenoszących ruch na maszyny,
 - b) uruchamianiem maszyn i innych urządzeń bezpośrednio po ich naprawie,
 - c) połowem ryb, ich patroszeniem i filetowaniem oraz wszelkich pracach w działach produkcyjnych fabryk przetworów rybnych,
 - d) rozbiorem, trybowaniem i mieleniem mięsa,
 - e) obsługą ciągników i maszyn samojezdnych, bezpośrednią obsługą młocarni, sieczkarni i innych maszyn rolniczych, przy których występują zagrożenia wypadkowe, koszeniem kosą, obsługą buhajów, ogierów, knurów i tryków oraz wywozem obornika i gnojowicy,
 - f) obróbką drewna przy użyciu pił z napędem elektrycznym lub mechanicznym, obsługą pił tarczowych, taśmowych, traków, maszyn do obróbki drewna o bezpośrednim ręcznym posuwie materiału oraz wszelkich pracach przy zrywce drewna.
 - 2) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w wieku powyżej 16 lat w zakresie potrzebnym do przygotowania zawodowego:
 - a) w zawodzie wędliniarza i aparatowego przetwórstwa mięsnego oraz kucharza — przy wykrawaniu elementów na mięsa drobne, rozbiórce uzupełniającym i obróbce elementów,
 - b) w zawodzie konserwiarza i aparatowego przetwórstwa rybnego — przy filetowaniu ryb,
 - c) w warsztatach szkolnych lub na stanowiskach szkoleniowych w zakładach pracy przystosowanych do prowadzenia praktycznej nauki zawodu, pod warunkiem wykonywania prac wymienionych w pkt 1 lit. a) i f) pod bezpośrednim nadzorem na stanowisku pracy nauczycieli zawodu lub instruktorów praktycznej nauki zawodu albo innych osób uprawnionych do prowadzenia praktycznej nauki zawodu,
 - d) chłopców — przy obsłudze ciągników w zakresie potrzebnym do nauki zawodu w zawodach rolniczych, w których program nauki zawodu przewiduje uzyskanie przez ucznia prawa jazdy uprawniającego do kierowania ciągnikiem,
 - e) chłopców — przy obsłudze samojezdnych maszyn rolniczych w zakresie niezbędnym do przygotowania zawodowego w zawodzie mechanizator rolnictwa, zgodnie z programem praktycznej nauki zawodu, pod bezpośrednim nadzorem nauczycieli zawodu lub instruktorów praktycznej nauki zawodu.”;
 - b) w pkt 6 w drugim akapicie w ostatnim wierszu po wyrazie „prace” skreśla się wyrazy „w garażach i”;
 - c) w pkt 7:
 - lit. b) otrzymuje brzmienie:
 - „b) maszyniści pojazdów trakcyjnych i zawodów związanych z obsługą ruchu pociągów

- pod bezpośrednim nadzorem osób upoważnionych; zezwolenie dotyczy młodocianych, którzy ukończyli 17 lat”,
- dodaje się lit. e) w brzmieniu:
 - „e) elektryka sieci i urządzeń elektrotrakcyjnych przy pracach związanych z budową i utrzymaniem sieci trakcyjnych, a także na wysokości do 10 m, przy zastosowaniu wymaganych przepisami środków ochronnych i zabezpieczających, przy wyłączonej sieci trakcyjnej spod napięcia i jednoczesnym zabezpieczeniu miejsca pracy w taki sposób, aby wykluczone było przypadkowe włącze-

nie tego odcinka sieci pod napięcie lub przeniesienie napięcia przez pantograf pojazdu trakcyjnego. Prace te mogą być wykonywane tylko na wyznaczonych odcinkach linii kolejowej, na których na czas ich wykonywania wstrzymany jest ruch pociągów lub sieci trakcyjnej zbudowanej specjalnie dla celów szkoleniowych; zezwolenie dotyczy chłopców, którzy ukończyli 17 lat.”

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: w z. *L. Balcerowicz*